

6. NIEUW IJPELAAR

Omgrenzing

Tussen de Loevesteinstraat en Lange Bunder, een deel van de Franklin Rooseveltlaan en van de A27 ligt een driehoekig stukje Bavel dat door de aanleg van de rijksweg van het dorp werd afgesneden. Vroeger lag hier de heerlijkheid Ypelaar, spreek uit Iepelaar, die zijn naam gaf aan het omringende gebied. De schrijfwijze Ijpelaar komt daarnaast voor. Tot in de twintigste eeuw wordt de naam Ypelaar gebruikt voor het seminarie. Tegenwoordig is de schrijfwijze Ijpelaar gebruikelijk.

De Seminarieweg (oude naam Ijpelaarsestraat), verbond Bavel met Breda, Teteringen en Ginneken via de Heusdenhoudse weg/Heerbaan (oude naam: Hoogeindse weg) De Seminarieweg vormt ook de waterscheiding tussen de stroomgebieden van de Molenleij en de Bavelse Leij en dus ook de begrenzing. Het gebied wordt begrensd door A27/Franklin Rooseveltlaan en Seminarieweg.

Oppervlakte

±1 km²

Landgebruik

Instellingen met parken, sportterrein, natuurterrein.

Historische informatie

Buiten Grote en Kleine Ijpelaar en de bijbehorende gebouwen was er nauwelijks bebouwing in dit gebiedje dat nog voor de bouw van nu aangrenzende Bredase wijk rond 1940 de naam Ijpelaar kreeg. Daarvoor kende men in Bavel het gehucht Ijpelaarseind waarin tegen de grens met Ginneken en Teteringen-Breda aan een gebiedje lag met daarin twee landgoederen, aan een zijde begrensd door de (Molen)leij. Het was er in oorlogstijd niet erg veilig, bij elk (dreigend) beleg kwam er wel vreemd volk over de vloer of werd het aangrenzende lage gebied geïndundeerd. De nabijheid van de Molenleij, ook wel Molengracht of Molensloot genoemd, maakte dat laatste niet al te moeilijk. Behalve oorlog drukte ook de katholieke kerk zijn stempel op dit stukje Bavel.

Groot Ijpelaar

Bij een heerlijkheid hoort een kasteeltje of een slotje. Dat bestond er al vóór 1493 en het werd pas in 1824 afgebroken. Kort tevoren nog, van 1800 tot 1817, was er het groot-seminarie (priesteropleiding) van het vicariaat Breda gevestigd. Het vicariaat was de voorloper van het bisdom Breda in de periode voor het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in 1853. Bij het slotje stond een schuurkerk die van 1693 tot 1743 door de Bavelse katholieken werd gebruikt. Op de plaats van het slotje verrees later een landhuis dat in 1858 in het bezit

kwam van het bisdom en in 1875-1876 werd afgebroken. Op een perceel ernaast werd een klein-seminarie gebouwd, een gymnasiumopleiding met internaat voor jongens die priester wilden worden. Daarvoor werd de Beukenlaan verhard. Het seminarie opende zijn deuren in 1878 en bleef hier gevestigd tot 1969. Het gebouw werd in de loop der jaren uitgebreid en gemoderniseerd. Bij de bevrijding van de stad Breda werd het gebouw op 28 oktober 1944 –terwijl het door de Duitse bezetter werd gebruikt– door brand verwoest. In 1948 werd begonnen met de bouw van een nieuw seminarie. Dat kwam in 1950 gereed en werd in 1960 nog uitgebreid. Dit is het gebouw waarin sinds 1990 -na de katholieke sociale academie Markendaal die zich er vestigde na het vertrek van het seminarie- de kunstacademie St. Joost in gevestigd is. Uit het beeldhouwwerk van Jan Gregoire boven de hoofdingang is de oude bestemming nog af te leiden. Lesmateriaal voor de studenten?

Klein Ijpelaar

Het nog bestaande, uit 1866 daterende landhuis werd in 1929 uitgebreid tot het huidige pand. Het had als voorgangers een boerenhoeve (gebouwd vóór 1728) een herenhuis (1745 of eerder) en een landhuis dat waarschijnlijk kort voor 1795 is gebouwd. De toenmalige eigenaar bezat ook het slotje Ijpelaar, hetgeen waarschijnlijk de naam verklaart. In het complex was tot 2008 een klooster van de Paters van de Heilige Harten gevestigd.. Het klooster kreeg de naam van het landhuis, Nieuw Ijpelaar. Het bos achter het klooster ging Patersbos heten. Sinds 2009 is het wachten op het realiseren van een nieuwe bestemming voor het complex.

Bodem, water, lucht

Het overtollig water uit het gebied 'Tussen de Leijen' watert via een duiker onder de Franklin Rooseveltlaan af op de 'oude tak' van de Molenleij. Deze stroomt achter het benzinstation langs de Heerbaan in de stadsbeek Molenleij.

Natuur, flora en fauna

Patersbos

Vanaf de kaart van 1870 zijn achter het landhuis 2 percelen bos te zien, die voor die tijd ontbraken. Aangeplant na de voltooiing van het landhuis in 1866. Het er tussenin liggende landbouwperceel wordt rond 1900 bij het geheel getrokken. Een gekromde vijver met daarachter een opgehoogd stuk land (Calvarieberg?). Tot in de jaren 70 blijft deze situatie ongewijzigd. Met de aansluiting van de A27 op de A58 wordt de vijver aanzienlijk vergroot en verdiept tot de huidige vorm, het zand wordt gebruikt voor de wegaanleg, tegelijkertijd met de plas aan de overzijde van de A27 bij de Kluishoeve. Op dit moment bestaat het gebied grotendeels uit hoog opgaand bos (eiken en beuken) In de ondergroei zijn hier en daar (waarschijnlijk door aanplant)

stinseplanten aanwezig: zoals muskuskruid, wilde hyacint, sneeuwkllokje. Een groot deel wordt overwoekerd door bramen. De oeverbegroeiing van de plas is beperkt aanwezig.

Sport- en natuurpark Tussen de Leijen

De aanleg hiervan vond plaats zo'n tien jaar geleden. De sportvelden werden in 2008 in gebruik genomen. De twee waterpartijen die vanaf de snelweg zijn te zien werden toen gegraven. Het gebied is favoriet bij recreanten met honden en daarom voor broedvogels niet van grote waarde. Het wordt jaarlijks in een korte periode door een schaapskudde begraasd.

De begroeiing langs de oever aan de noordzijde is interessant door de vestiging van planten van schrale open en natte omstandigheden met dwergzegge, geelgroene zegge, bleke zegge, kruipwilg. Mooie gradiënt naar schrale drogere begroeiingen langs de Franklin Rooseveltlaan. Opmerkelijke vondsten knolboterbloem langs de berm, steenanjer, verfbrem, echt duizendguldenkruid op de overgang.

Seminarieweg

Weg met oude eiken, afgesloten verbinding richting Heerbaan herkenbaar aan eiken.

Onderzoeksvragen

Vogels Patersbos?

Aanwezige amfibieën?

Vleermuizenroute?

Invloed loslopende honden op andere recreanten/natuur?

Status Patersbos bij nieuwe bestemming